

Criza generata de COVID-19 redeseneaza harta investitiilor. Unde se poate plasa România?

Incertitudinea generata de pandemia de COVID-19 este departe de a se fi risipit, iar efectele asupra economiilor lumii sunt tot mai greu de estimat. În aceste condiții, competiția pentru resurse financiare se întindește. La nivel global, fluxul investițiilor este estimat sa scada anul acesta, într-un scenariu optimist, cu peste 30 %, potrivit OECD. În România, investițiile straine directe sunt pe minus în prima parte a acestui an, iar cele interne, deși în ușoara revenire comparativ cu anii trecuți, rămân insuficiente pentru a menține economia pe linia de plutire. Criza economica vine, însă, și cu o reala oportunitate pentru țara noastră, dar aceasta trebuie și valorificata.

Pandemia a evidențiat, din nou, lipsa cronică de investiții la nivelul întregii țări, în infrastructura în general (de transport, de sanatate, educațională, informatică etc.) și, implicit, nevoia stringentă de creștere a acestora.

De ce avem nevoie de investiții?

Beneficiile investițiilor în economie sunt mai mult decât evidente, având în vedere ca orice activitate economica genereaza venituri pentru comunitate (salarii, taxe, alte investiții), iar datele BNR arata corelarea clara între nivelul investițiilor publice și evoluția PIB. Spre exemplu, între 2004 și 2008, investițiile publice au crescut cu 125% (mai mult decât dublu), iar nivelul PIB a avansat în același ritm (de la 60 de miliarde de euro la 140 de miliarde de euro). În perioada 2008 – 2012, investițiile au stagnat, iar PIB-ul s-a redus cu aproximativ 15 miliarde de euro. Între 2012 și 2015, investițiile publice au crescut în ritm cu PIB-ul, însă, ulterior, discursul populist a propulsat consumul ca motor de creștere economica, în detrimentul investițiilor.

În aceste condiții, investițiile treneaza în România de ani buni, cu excepții insulare care nu fac decât sa accentueze beneficiile ratate la nivel național. Care sunt cauzele? Pe plan intern, resursele pentru investiții sunt extrem de limitate. Societațile autohtone sunt foarte slab capitalizate (aproape 40% aveau capitaluri negative la finalul anului 2018, potrivit datelor BNR) și, în consecință, nu au bani de investiții și nici capacitatea de a se împrumuta, iar investițiile statului au fost sistematic sacrificate în scop electoral. Deși se remarca o ușoară revenire a investițiilor publice în prima jumătate a acestui an, baza de raportare extrem de redusă și presiunile bugetare în creștere indica faptul ca acestea nu sunt nici pe departe suficiente. Stimularea investițiilor interne este, desigur, de dorit în acest context și nu numai, dar nu poate avea efectul scontat în lipsa unor surse viabile.

Investițiile straine, descurajate în ultimii ani, ar putea sa compenseze dificultățile de finanțare din plan intern, venind chiar cu beneficii suplimentare față de cele locale - la salariile, contribuțiile și taxele suplimentare generate

se adauga și investițiile pe care companiile straine le realizeaza în pregătirea angajaților și aportul de know-how (expertiza în domeniile în care activeaza).

Toate aceste avantaje sunt, deja, evidențiate în datele statistice, care arata decalajele de dezvoltare dintre județe în funcție de investițiile straine atrase. Spre exemplu, în Timiș (cu investiții de 4,4 miliarde de euro la finalul anului 2018, potrivit BNR) și Cluj (1,9 miliarde de euro) salariul mediu net lunar s-a situat în 2019 la 3.375 de lei, respectiv 3.503 lei. Prin comparație, în Mehedinți (cu investiții straine de 16 milioane de euro) și în Teleorman (87 de milioane de euro), salariile sunt mai mici cu aproximativ 1.000 de lei.

Mai mult, Comisia de Prognoza (CNSP) publica o serie de „indici de disparitate” raportați la regiunea de Vest a țării, cea mai bogata în investiții (dupa București-Ilfov). Un exemplu elocvent este indicele de disparitate calculat în funcție de PIB/locuitor pentru regiunea Nord-Est față de Regiunea de Vest, estimat la 60,3% pentru 2019.

Masurile pentru atragerea investițiilor straine, necesare acum

Tergiversarea adoptarii de masuri pentru atragerea investițiilor de orice natura, dar mai ales straine, în contextul în care cele românești sunt extrem de limitate, ar putea fi periculoasa din cel puțin doua considerente.

Primul este reprezentat de fenomenul de reshoring (planurile actuale ale companiilor europene de scurtare sau de repatriere a lanțurilor de producție, în condițiile distanțelor tot mai problematice și a tensiunilor comerciale care au escaladat pe fondul pandemiei). Aceasta regândire a strategiilor ar putea reprezenta o oportunitate pentru România, mai ales ca, în Europa, repatrierea poate fi privita în sensul mai larg al pieței comune. Astfel, capacitați de producție retrate de pe alte continente ar putea fi relocalate în România, daca noi reușim sa câștigam competiția cu alte state din regiune.

Al doilea considerent pentru care trebuie urgentate masurile de atragere a investițiilor straine este reprezentat de nevoia de absorbție a fondurilor pe care Uniunea Europeana urmeaza sa le puna la dispoziția statelor membre în cadrul programului de redresare. În cazul României, se vehiculeaza sume consistente (chiar daca discuțiile înca nu s-au încheiat), de peste 30 de miliarde de euro, din care jumătate ar fi fonduri nerambursabile. Pentru atragerea acestor bani, însa, România are nevoie de proiecte viabile, capitol la care a avut tot timpul restanțe, iar companiile straine, prin expertiza pe care o dețin în dezvoltarea de proiecte în domeniile în care activeaza, pot contribui decisiv la absorbția acestor fonduri.

Care sunt pașii necesari pentru a crește șansele României în fața competitorilor?

Oportunitățile enunțate nu vor fi valabile la nesfârșit și, tocmai de aceea, acesta poate fi momentul ideal pentru regândirea unei strategii viabile pentru încurajarea investițiilor straine. Aceasta ar trebui sa conțină, printre altele, crearea unor entități sau reînființarea unei structuri de sine statatoare, pe modelul fostei Agenții Române pentru Investiții Straine, cu atribuții concrete în atragerea investitorilor și, mai ales, în eliminarea barierelor din calea lor. În alta ordine de idei, strategia ar trebui sa conțină inclusiv acțiuni de diplomatie economica, derulate prin intermediul personalului din ambasade și consulate, cu scopul promovarii României ca destinație de investiții.

Un real stimulent în atragerea investițiilor straine ramâne dezvoltarea infrastructurii naționale care poate aduce beneficii întregii societăți, nu doar investitorilor, prin efecte pozitive în lanț asupra subcontractorilor locali, furnizorilor și, nu în ultimul rând, comunității per ansamblu. Practic, investițiile în infrastructura pot genera o spirala ascendentă, ele contribuind, în sine, la atragerea altor investitori în zonele în care infrastructura se dezvolta.

Dincolo de toate acestea, restabilirea încrederii investitorilor straini în economie, dar mai ales în societatea românească, este esențială. Discursul ostil la adresa investitorilor straini exprimat de unii demnitari și politicieni, cu scopuri electorale subînțelese, trebuie eliminat din comunicarea publica pentru ca, dincolo de faptul ca expune

false probleme ale societății românești, induce un sentiment de neîncredere potențialilor investitori. La acest aspect ar trebui, de asemenea, să se adauge stabilitatea legislativă, în special cea fiscală, astfel încât derapaje de genul OUG 114 să devină istorie, iar investitorii să capete încredere că își pot face un plan cel puțin pe termen mediu, fără a risca schimbări majore de legislație, adoptate netransparent și în regim de urgență.

În concluzie, România beneficiază de o nouă șansă pentru a atrage investiții străine, dar care trebuie valorificată ACUM, nu în viitor, nu după alegeri, nu după ce rezolvăm alte probleme. Și, dacă în trecut, investitorii străini au fost atacați în discursul public cu scopul câștigării de capital politic, iar efectele nocive ale acestei abordări au fost demonstrate, poate ar trebui ca, de data aceasta, atragerea investițiilor să fie, dimpotrivă, folosită ca temă majoră și constructivă în campania electorală. Și nu de un partid, ci de toate partidele. Dacă tot vorbim de recuperarea decalajelor față de celelalte țări din Uniunea Europeană, ar trebui folosită orice oportunitate de accelerare a creșterii economice. Investițiile străine reprezintă o astfel de oportunitate.